

Στις 17 Σεπτεμβρίου, στην Πολωνία που κατέρρευε, εισέβαλαν και οι σοβιετικές δυνάμεις, δημιουργώντας μια μεγάλη ζώνη ανάμεσα στα σύνορα της Ρωσίας και στο τέρμα της γερμανικής προέλασης. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1939, ο πόλεμος στην αβοήθητη Πολωνία είχε τελειώσει. Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τελείωσε στις 2 Σεπτεμβρίου 1945. Κράτησε ακριβώς έξι χρόνια και μια μέρα. Στις μάχες, σκοτώθηκαν 27.043.000 άνθρωποι. Στους βομβαρδισμούς, 1.500.000 άμαχοι. Τα θύματα των εκτελέσεων, των κρεματορίων, της πείνας και των κακουχιών δεν υπολογίζονται. Μόνο οι Εβραίοι που εξοντώθηκαν, έφτασαν τα 6.000.000 ψυχές.

1715: Πεθαίνει ο γεννημένος στις 5 Σεπτεμβρίου 1638 βασιλιάς της Γαλλίας, Λουδοβίκος ΙΔ΄. Γνωστός ως «Βασιλιάς-Ήλιος», ήταν στον θρόνο από τα πέντε του χρόνια, οδήγησε τη χώρα του στην πιο λαμπρή εποχή αλλά και την καταδίκασε σε οικονομική καταβαράθρωση. Τον διαδέχτηκε ο πεντάχρονος δισέγγονός του, Λουδοβίκος ΙΕ΄.

1870: Στον Γαλλοπρωσικό πόλεμο, οι Γάλλοι με τον Ναπολέοντα Γ΄ ηττώνται από τους Πρώσους του στρατάρχη Χέλμουτ Καρόλου Μόλτκε, στη μάχη του Σεντάν. Η ήττα άνοιξε στα πρωσικά στρατεύματα τον δρόμο για το Παρίσι.

1916: Στον Α΄ Παγκόσμιο, η Βουλγαρία συνασπίζεται με τις κεντρικές αυτοκρατορίες και κηρύσσει τον πόλεμο στην Ρουμανία.

1923: Σεισμός 7,9 βαθμών της κλίμακας Ριχτερ σημειώνεται στην Ιαπωνία και καταστρέφει τελείως την Γιοκοχάμα και παραλίγο και το Τόκιο. Τουλάχιστον 142.000 άτομα σκοτώνονται ενώ 2,5 εκατομμύρια μένουν άστεγα.

1928: Η Αλβανία ανακηρύσσεται βασίλειο με τον Αχμέτ Ζόγου στον θρόνο.

1946: Δημοψήφισμα στην Ελλάδα, δίνει ποσοστό 68,3% υπέρ της βασιλείας και της επιστροφής του Γεωργίου Β' στον θρόνο. Θα βασιλεύσει περίπου έξι μήνες.

1962: Σεισμός στο βορειοδυτικό Ιράν, έχει αποτέλεσμα να σκοτωθούν 12.000 άτομα και να καταστραφούν πάνω από 300 γειτονικά χωριά.

1969: Επανάσταση στη Λιβύη ανατρέπει τον βασιλιά Ίντρις. Νέος ηγέτης αναδεικνύεται ο συνταγματάρχης Μαουμάρ Καντάφι.

1974: Ο Αναστάζιο Σομόζα αναλαμβάνει πρόεδρος της Νικαράγουα. Εγκατέστησε συγγνή

δικτατορία που ανέτρεψαν οι Σαντινίστας.

1982: Πεθαίνει σε ηλικία 77 ετών ο πρώην ηγέτης της Πολωνίας, Βλάντισλαβ Γκομούλκα.

Η 1^η Σεπτεμβρίου στον πολιτισμό

1 Σεπτεμβρίου 1858

Το πετράδι του στέμματος

Την οικονομική σπουδαιότητα των Ινδιών πρώτοι οι Πορτογάλοι αντελήφθησαν (από το 1498). Περισσότερο από έναν αιώνα αργότερα, ενέσκηψαν Ολλανδοί, Γάλλοι και Άγγλοι που φάνηκαν από τα Ανατολικά (Βεγγάλη). Εκτόπισαν σταδιακά τους Γάλλους και με τη Συνθήκη των Παρισίων (1763) παγίωσαν την παρουσία τους στην ινδική χερσόνησο. Τις κτήσεις εκμεταλλευόταν η ιδιωτική Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών.

Τον ίδιο καιρό, στα βορειοδυτικά σύνορα των Ινδιών, χτιζόταν η ενιαία κρατική οντότητα του Αφγανιστάν. Στρατηγικής σημασίας για τους Βρετανούς: Προστατευτικό ανάχωμα των

Ινδιών, προγεφύρωμα για επέκταση δραστηριοτήτων στην Κεντρική Ασία και συνδετικός κρίκος με την Περσία όπου γεννιόνταν βρετανικά συμφέροντα τα οποία προμήνυαν σύγκρουση με τη Ρωσία.

Οι Άγγλοι δεν είχαν κανένα δισταγμό να κάνουν πόλεμο. Η Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών εισέβαλε στο Αφγανιστάν τον Μάιο του 1838. Οι Άγγλοι εκδίωξαν τον φύλαρχο Ντοστ Μοχάμετ κι αποκατέστησαν ένα «πρώην βασιλιά», Σούτζα. Ήταν 28.000 άνδρες. Οι 8.000 υπό τον διοικητή σερ Γ. Μακνάχτεν έμειναν φρουρές στα «κατακτημένα» εδάφη. Οι λοιποί πήραν τον δρόμο της επιστροφής.

Τον σερ Γ. Μακνάχτεν έσφαξε ιδιοχείρως ο γιος του Ντοστ Μοχάμετ. Πριν να ξεκινήσουν τακτική υποχώρηση, οι Βρετανοί της Καμπούλ πρόλαβαν να καταστρέψουν την αγορά και το φρούριο. Οι Αφγανοί βγήκαν μπροστά τους και τους κατάσφαξαν. Έπεσαν στις φρουρές και σκότωσαν όλους τους άνδρες, αποκατέστησαν στον θρόνο τον Ντοστ Μοχάμετ κι έσπευσαν να προλάβουν τους υπόλοιπους εισβολείς. Το κύριο σώμα (αυτό που επέστρεφε μετά την «κατάκτηση»), το εντόπισαν να ταλαιπωρείται στα βουνά, μέσα σε ανεμοθύελλες και χιόνια. Το αποδεκάτισαν. Στην επικράτεια της Εταιρείας Ανατολικών Ινδιών κατάφερε να επιστρέψει μόνον ένας (κατ' άλλες πηγές, είκοσι). Οι Βρετανοί ξαναπροσπάθησαν. Μάταια. Στα 1842, το πήραν απόφαση κι εγκατέλειψαν την ιδέα.

Στις 29 Μαρτίου 1849, η επαρχία Παντζάμπ των Ινδιών προσαρτήθηκε στην βρετανική αυτοκρατορία μετά την ήττα των Σιχ από τα στρατεύματα του στέμματος. Στις 23 Ιουνίου 1857, η αγγλική Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών κυριεύσε για δικό της λογαριασμό την Βεγγάλη, μια τεράστια και πλούσια περιοχή γύρω από το Δέλτα του ποταμού Γάγγη.

Την 1^η Σεπτεμβρίου του 1858, η αγγλική κυβέρνηση παρέλαβε από την Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών την διοίκηση της Ινδίας μαζί με τα εδάφη και τα χρέη της. Στα 1876, πέρασε νόμο που ανακήρυσσε τη Βασίλισσα Βικτορία αυτοκράτειρα (από την Πρωτοχρονιά του 1877) των Ινδιών. Για τα επόμενα εβδομήντα χρόνια, οι Ινδίες θα αποτελούσαν το λαμπρό «πετράδι του στέμματος» της Βρετανίας.

1875: Γεννιέται ο Αμερικανός μυθιστοριογράφος Εντγκαρ Ράις Μπάροους, γνωστός για τη

σειρά βιβλίων του, «Ταρζάν». Πέθανε στις 19 Μαρτίου 1950.

1935: Γεννιέται στην Ιαπωνία ο μάεστρος Σεϊζι Οσάβα.

2006: Με «κατοστάρα» επί των άσων του αμερικανικού NBA στα ημιτελικά του παγκόσμιου πρωταθλήματος μπάσκετ, στο Τόκιο, τα παιδιά του προπονητή Παναγιώτη Γιαννάκη περνούν στον τελικό της διοργάνωσης πετυχαίνοντας την ως τώρα μεγαλύτερη επιτυχία της εθνικής: Ελλάδα – ΗΠΑ 101 – 95!